

Съвременни софтуерни технологии

Лекции 2 ч.

Лабораторни упражнения 2 ч.

Изпит

Лектор:

Проф. д-р Мариана Горанова

Катедра „Програмиране и компютърни технологии“, ФКСУ

Технически университет – София

Кабинет: 2304

Електронен адрес: mgor@tu-sofia.bg

Интернет адрес: <http://pct.tu-sofia.bg/Moodle001/>

Username: student

Password: pktt

Литература

I. Основна литература

1. Jeffrey Richter, CLR via C#, Microsoft Press, 2010.
2. Tom Archer, Andrew Whitechapel, Inside C#, Second Edition, Microsoft Press, 2002.
3. John Sharp, Jon Jagger, Microsoft Visual C# .NET Step by Step, Microsoft Press, 2002.
4. Jesse Liberty, Programming C#, Second Edition, O'Reilly, 2002.
5. Damien Watkins, Mark Hammond, Brad Abrams, Programming in the .NET Environment, Microsoft Corporation, 2003.
6. Чарлз Петцолд, Windows на C#, том I и том II, СофтПрес, ООД, 2003.
7. Светлин Наков и колектив, Програмиране за .NET Framework, Българска асоциация на разработчиците на софтуер, Фабер, 2004.
8. Donis Marshal, Programming Microsoft Visual C# 2005: The Language, Microsoft Press, 2006.

9. Джефри Рихтер, Microsoft .NET Framework – приложно програмиране, СофтПрес ООД, 2002.

II. Допълнителна литература

1. Judith Bishop, Nigel Horspool, C# Concisely, Pearson Education Limited, 2004.

III. Учебник и Ръководство за лабораторни упражнения

1. Goranova M., V. Dimitrova, Advanced Software Technologies (C#), Technical University Publishing Complex, Sofia, 2009.
2. М. Горанова, В. Димитрова, Д. Гоцева, Ръководство по програмиране на C#, ТУ – София, 2006.

Основи на платформата .NET

Платформа .NET – стратегия на Microsoft за разработка на големи разпределени софтуерни системи.

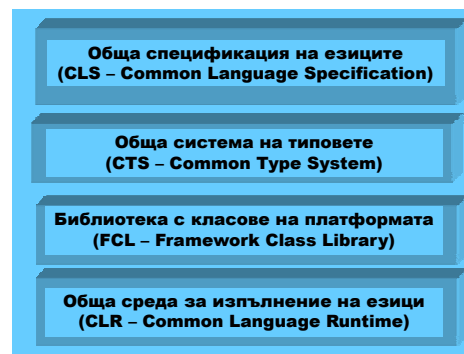
.NET Framework – компонентен модел за Интернет – отделни софтуерни компоненти, написани на различни езици, се комбинират във функционираща система.

Различия на .NET Framework от:

1. COM (Component Object Model) на Microsoft – компонентен модел за десктоп (не за разпределени системи).
2. CORBA (Common Object Request Broker Architecture) – програмен модел за Интернет с обектно-ориентирана архитектура за разпределени системи – няма компонентна архитектура. CORBA3 е с компонентна архитектура.

Сравнява се с Java – програмен език за Интернет с характеристики на COM, CORBA и .NET, но за единствен програмен език.

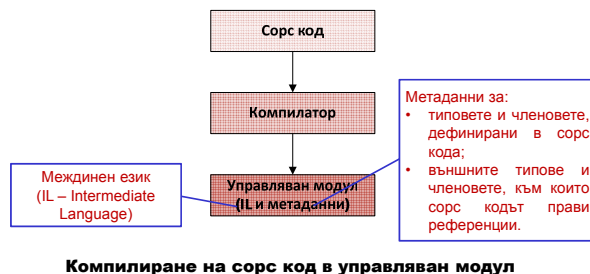
Архитектура на .NET Framework



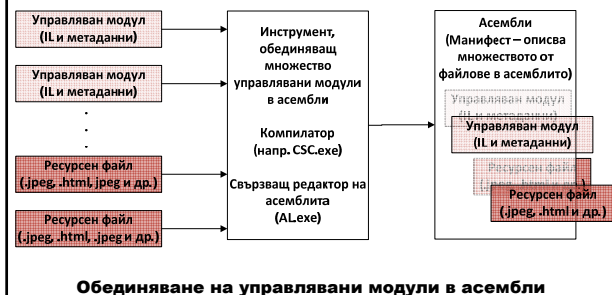
Архитектура на .NET Framework



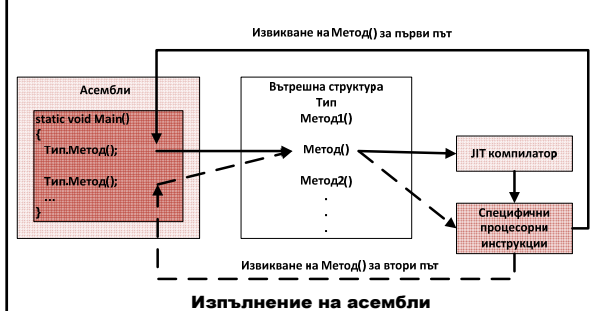
CLR – Основният компонент на .NET Framework



CLR



CLR



Предимства на .NET Framework

1. Едни и същи концепции и услуги за всички типове приложения.
2. Многократно използване на компонентите.
3. Поддръжка на много програмни езици.

Езици в .NET Framework

1. Visual Basic .NET
2. Visual C++ .NET
3. C#
4. Python за .NET
5. Perl за .NET
6. Компонентен Pascal за CLR
7. HotDog Scheme
8. Mondrian
9. Active Oberon за .NET
10. J#
11. F#

Въведение в езика за програмиране C#

Anders Hejlsberg
(Delphi, Java Foundation classes)
Scott Wiltamuth (Microsoft)
Peter Golde (Microsoft)

C# – стандарт
ECMA (European Computer Manufacturer's Association)
ISO 2003

Цели

1. Развит за .NET Framework
2. Удобен
3. Съответства на .NET CLR (Common Language Runtime) – обща среда за изпълнение на различни езици.
4. Опростява модела на C++
 - а) липсва заглавен файл и препроцесор;
 - б) липсва управление на паметта чрез система от указатели и събиране на боклука – използва система от референтни типове.
5. Гъвкав
6. Поддържа разработка на компоненти

Характеристики

Много близък до Java
70% Java, 10% C++, 5% Visual Basic, 15% ново

Както в Java:

Обектно-ориентиран (единично наследяване)
Интерфейси
Изключения
Нишки
Наименовани пространства (като пакетите)
Силно типизиран
Събиране на боклука
Динамично зареждане на кода

Както в C++:

Презареждане на оператори
Аритметика с указатели в несигурен код
Някои детайли от синтаксиса

Нови характеристики: (спрямо Java)

Референтни и изходни параметри	Компонентно-базирано програмиране – свойства – събития
Обекти, разположени в стека (struct)	Делегати
Правоъгълни масиви	Индексатори
Изброим тип (enum)	Презареждане на оператори
Унифицирана система на типовете	Оператор foreach*
Оператор goto	Опаковане/разопаковане
Създаване на версия	Атрибути

Структура на програма на C#

```
using <име_на_пространство>;
namespace <име_на_потребителско_пространство>
{
    class <име_на_потребителски_клас>
    {
        static void Main (string[] args)
        {
            // тяло
        }
    }
}
```

namespace – пространство от имена

Пълно име на клас:

<име_на_пространство>.<име_на_клас>

using – директива – път за търсене на <име_на_пространство> (не се прилага за <име_на_клас>)

Пример:

```
using System;
class Welcome
{
    static void Main()
    {
        Console.WriteLine ("Добре дошли!");
        Console.WriteLine ("Днес е " + DateTime.Now);
    }
}
```

System – пространство от имена

Клас System.Console – представя стандартните потоци за конзолни приложения.

Метод Console.WriteLine – извежда данните в стандартния изходен поток и добавя край на ред.

Форматиране на изхода:

`Console.WriteLine("{N[,M][:S]}", аргумент0, ..., аргументN);`

N – номер на позицията на аргумента в списъка от стойности (начална позиция 0);

M – (незадължителна) ширина и подравняване с добавени празни позиции:

M<0 или липсва – подравняване от ляво;

M>0 – подравняване от дясно;

S – (незадължителен) форматиращ низ – при липса съответният метод `ToString` определя форматирането:

Xm X – форматен спецификатор; **m** – точност;

C/c парична единица

D/d десетично цяло число

E/e експоненциално реално число

F/f реално число с фиксирана точка

G/g основно представяне

N/n числено представяне подобно на **F** с разделител за хилядите

P/p процент

R/r закръглено (само за плаваща точка) – гарантира коректно преобразуване

X/x шестнадесетично

Потребителски форматни спецификатори:

0 допълва с незначещи нули

изобразява само значещи цифри

. място на десетичния разделител

, разделител за хилядите

% изобразява %

E+0 E-0 e+0 e-0 експоненциално представяне

**** за форматиращи последователности (нов ред `\n`)

'ABC' "ABC" изобразява низ в литерали или кавички

; разделител на секция – различно форматиране в зависимост от това дали стойността е **>0**, **<0** или **0**

аргументN израз; ако е `null`, се използва празен низ.

Структура `DateTime` – представя време (дата и час).

Свойства

Now (статично) връща текущата дата и време;

Date връща датата;

TimeOfDay връща времето;

Today (статично) връща текущата дата.

Форматиращи символи:

D `LongDatePattern` dddd, mmmm dd, yyyy

d `ShortDatePattern` mm/dd/yyyy

T `LongTimePattern` hh:mm:ss

t `ShortTimePattern` HH:mm

m, M `MonthDayPattern` mmmm dd

Пример:

```
DateTime dt = DateTime.Now;
Console.WriteLine(dt);
Console.WriteLine ("Дата={0:d}, време={1:T}, днес е {2:m}",
    dt.Date, dt.TimeOfDay, DateTime.Today);
```

Резултати:

27.2.2014 г. 9:32:46
Дата=27.2.2014 г., време=9:32:46.1234567, днес е 27 Февруари

Пример:

```
using System;
class TestWriteLine
{
    static void Main(string[] args)
    {
        Console.WriteLine("{0,5};{1:D5}", 123, 456);
        // 123,00456
        Console.WriteLine("{0,-10:D6};{1,-10:D6}", 123, 456);
        // 0001230000,0004560000
        Console.WriteLine("{0,-10}{1,-8}", "Име", "Фак.N");
        // Име00000000Фак.N000
        Console.WriteLine("-----");
        // -----
        Console.WriteLine("{0,-10}{1,8}", "Иван", 123456);
        // Иван00000000123456
        Console.WriteLine("{0,-10}{1,8}", "Гергана", 7890);
        // Гергана000000007890
        Console.WriteLine("{0:C}{1,5:F2}", 7890, 5.6);
        // 7890,00=лв=5,60
```

```
float f = -123456.7890F;  
Console.WriteLine("{0:$#,##0.00;($#,##0.00);Zero}", f);  
// ($123□456,80)  
int i = 1234567890;  
Console.WriteLine("{0:(###) ### - ####}", i);  
// (123) □456□□7890  
Console.WriteLine("{0:#%}", i);  
// 123456789000%  
}  
}
```

Създаване на конзолно приложение във Visual Studio .NET

1. Стартване на Visual Studio .NET.
2. File ⇒ New ⇒ Project
Project Type ⇒ Visual C# Project
Templates ⇒ Console Application
Location ⇒ директория на проекта
Name ⇒ име на проекта

3. View ⇒ Solution Explorer

име_на_приложение.sln – файл на решението (един за приложение с няколко проекта);
име_на_проект.csproj – C# проектен файл (няколко сорс файла на един и същ програмен език);
име_на_клас.cs – C# сорс файл;
AssemblyInfo.cs – C# сорс файл за добавяне на атрибути към програмата;
App.ico – икона на приложението.

4. Въвеждане кода на програмата

5. Изграждане и изпълнение на конзолно приложение
Build ⇒ Build
Debug ⇒ Start Without Debugging

Създаване на конзолно приложение от команден режим

C# компилатор

csc.exe

Установяване на пътя до изпълнимия файл [csc.exe](#)

VCVARS32.bat

(напр. C:\Program Files\Microsoft Visual Studio 10.0\VC\bin\vcvars32.bat)

1. Компиляция

csc приложение.cs

2. Изпълнение

приложение

Асембли – фундаментална част в .NET;

- създава се от компилатора;
- съдържа код, изпълняващ се от системата;
- колекция от модули, експортирани типове и ресурси, която има име и версия (от гледна точка на клиента);
- начин за пакетирание на модули, типове и ресурси, използвани от клиента (от гледна точка на създателя).

Манифест – съдържа информация за мета данните; включва три записа:

- .assembly за обръщение към външно асембли;
- .assembly с информация за асемблито;
- .module, съдържащ името на физическия файл и друга външна информация.

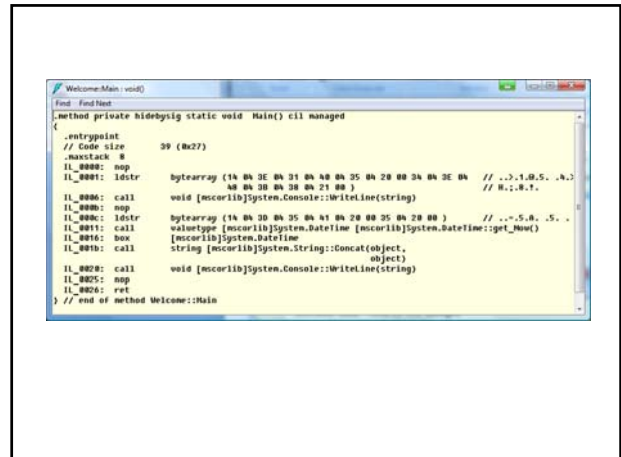
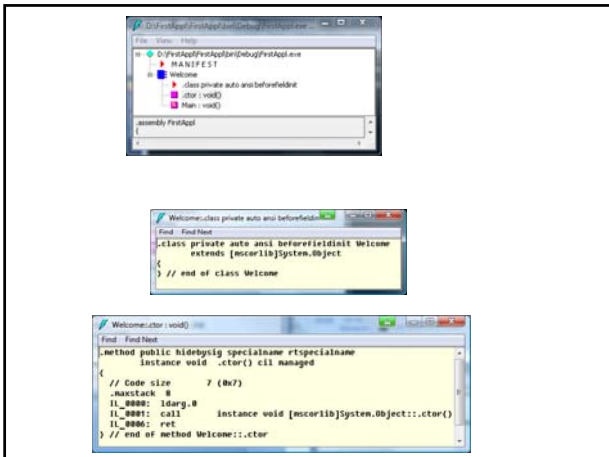
Деасемблиране на изпълним файл – приложение ILDASM

Start ⇒ Programs ⇒
Microsoft Visual Studio 2012 ⇒
Visual Studio Tools ⇒
Development Command Prompt for VS2012 ⇒
команден прозорец : ildasm

прозорец на ILDASM :

File ⇒ Open ⇒

драйв:\...\директория_на_приложение\bin\Debug\приложение.exe



Основни входно-изходни операции

1. Входни операции

Метод Console.ReadLine – въвежда низ от стандартния входен поток.

Метод Console.Parse – преобразува символен низ в друг тип стойност.

низова_променлива = Console.ReadLine();
 друга_променлива = тип.Parse(Console.ReadLine());

2. Изходни операции

Методи Console.WriteLine и Console.Write.

Console.WriteLine (данни);
 Console.Write (данни);

Пример:

```
using System;
class CalculateFee
{
    static void Main(string[] args)
    {
        float dailyRate, fee;
        int noOfDays;
        Console.WriteLine("Въведете дневна ставка: ");
        dailyRate = float.Parse(Console.ReadLine());
        Console.WriteLine("Въведете брой работни дни: ");
        noOfDays = int.Parse(Console.ReadLine());
        fee = dailyRate * noOfDays;
        Console.WriteLine("Занплата: {0:C}", fee);
    }
}
```

Пример: Числено преобразуване на низ

```
int j = int.Parse (" 123456 ");
Console.WriteLine ("j={0}", j); // j=123456

float f = float.Parse ("-123.456");
Console.WriteLine ("f={0}", f); // f=-123.456

string s = j.ToString ();
Console.WriteLine ("s={0}", s); // s=123456
```

Създаване на документация чрез XML (Extensible Markup Language)

```
/// <етикет>
/// описание
/// </етикет>
```

Етикети

<summary>	кратко резюме от един ред за клас, метод или свойство;
<remarks>	по-дълга и детайлна информация;
<value>	описание на свойство;
<exception>	изключения, вдигнати от методи и свойства;
<param>	параметри на метод.

1. Solution Explorer ⇒ Project ⇒ Properties
2. Build ⇒ XML documentation file
(bin/Debug/име_на_проект.xml)
Създава се структурирана последователност с хипервръзки от HTML документи, основани на XML.
3. Solution Explorer ⇒ Show All Files

Пример:

```
using System;
class CalculateFee
{
    /// <summary>
    /// Изчислява заплата при дадени дневна ставка и брой работни дни.
    /// </summary>
    /// <remarks>
    /// Write и WriteLine извеждат данни в стандартния изходен поток.
    /// ReadLine въвежда символен низ от стандартния входен поток.
    /// Parse преобразува символен низ в друг тип стойност.
    /// </remarks>
    static void Main(string[] args)
    {
        float dailyRate, fee;
        int noOfDays;
        Console.WriteLine("Въведете дневна ставка: ");
        dailyRate = float.Parse(Console.ReadLine());
        Console.WriteLine("Въведете брой работни дни: ");
        noOfDays = int.Parse(Console.ReadLine());
        fee = dailyRate * noOfDays;
        Console.WriteLine("Заплата: {0:C}", fee);
    }
}
```

```
<?xml version="1.0"?>
<doc>
  <assembly>
    <name> CalculateFee</name>
  </assembly>
  <members>
    <member name="M:CalculateFee.Main(System.String[])">
      <summary>
        Изчислява заплата при дадени дневна ставка и брой работни дни.
      </summary>
      <remarks>
        Write и WriteLine извеждат данни в стандартния изходен поток.
        ReadLine въвежда символен низ от стандартния входен поток.
        Parse преобразува символен низ в друг тип стойност.
      </remarks>
    </member>
  </members>
</doc>
```

Обща система на типовете

Клас System.Object

Основният базов клас на всички класове в .NET Framework. Намира се на върха на йерархията от класове.

Методи

public virtual bool Equals (object obj);

public static bool Equals (object objA, object objB);

Определя дали два екземпляра на класа Object са равни.

public virtual int GetHashCode ()

Служи като хеш функция за даден тип, която се използва в хеширащи алгоритми и структури данни като хеш таблица.

public Type GetType ();

Връща типа на текущия екземпляр (инстанция). Класът Type представя типа на декларацията (клас, интерфейс, масив от стойностен тип, изброим тип).

public static bool ReferenceEquals (object objA, object objB);

Определя дали дадените екземпляри на класа Object са един и същ екземпляр.

public virtual string ToString ();

Връща String, който представя текущия Object.

~Object();

Методът Finalize в C# се представя чрез синтаксиса на деструктор. Позволява Object да освободи ресурсите и да осъществи почистващи операции преди това да се извърши от събирача на боклука (garbage collector). Извиква се автоматично, след като обектът стане недостижим, освен ако обектът е освободен чрез извикването на метода GC.SuppressFinalize.

protected object MemberwiseClone ();

Създава клонирано копие на текущия Object, което е от същия тип, но съдържа само нестатичните полета (за стойностните типове копира бит-по-бит, а за референтните типове копира референцията, но не и самия обект – така референцията на оригиналния обект и на клонирания сочат към един и същ обект).



Типове данни

I. Стойности типове – примитивни типове, структури и изброими типове

1. **Директно наследяват System.ValueType или System.Enum, които са наследници на класа System.Object.**
2. **Съдържат действителните данни – директен достъп.**
3. **Съхраняват се в стека.**
4. **Не може да имат стойност null.**
5. **Предава се стойността на променливата като параметър – променливата не се модифицира.**

II. Референтни типове – класове, масиви, интерфейси и делегати

1. **Съдържат адреса на обект от определен тип – косвен достъп чрез указател към обекта.**
2. **Съхраняват се в хийпа.**
3. **Може да имат стойност null.**
4. **Предава се адресът на обекта като параметър – обектът се модифицира.**

Идентификатори – имена на елементите в програмата.

- букви (малки и главни) и цифри;
- започват с буква (долна черта `_` е буква);
- разлика между главни и малки букви.

result_score twentyOne plan9 TwentyOne

Променливи – място за съхранение на стойност. Чрез името се осъществява достъп до съдържащата се стойност.

Правила за имена на променливи в .NET Framework

- да започват с малка буква;
- всяка следваща дума да започва с главна буква;

twentyOne

- да не се използват долни черти;
- идентификаторите да не се различават само в това дали буквите са главни и малки.

myVariable и MyVariable

Примитивни типове данни

Тип	Размер [бит]	Област	Примери
byte	8	0÷255	byte b=42;
short	16	-2 ¹⁶ ÷2 ¹⁶ -1	short s=42;
int	32	-2 ³¹ ÷2 ³¹ -1	int count=42;
long	64	-2 ⁶³ ÷2 ⁶³ -1	long wait=42L;
float	32	±3.4x10 ³⁸	float away=0.42F;
double	64	±1.7x10 ³⁰⁸	double trouble=0.42;
decimal	128	28 значещи цифри	decimal coin=0.42M; (за финансови изчисления)
string	16/символ	не се използва	string vest="42";
char	16	0÷2 ¹⁶ -1	char grill='4';
bool	8	true или false	bool flag=false;
object	базов тип за всички типове		

2¹⁶=32768 2³¹=2147483648 2⁶³=9223372036854775808

Деклариране на променливи

тип идентификатор;

Оператор за присвояване =

идентификатор = израз;

Нулеви типове (за стойностни типове)

- **разширяват стойностните типове със стойност `null`**
- **не трябва да бъдат декларирани преди да се използват**
- **за всеки стойностен тип `T` има съответстващ нулев тип `T?`, който може да съдържа допълнителната стойност `null`.**

```
int x = 3;
int? y = 5;
y += x;
if(y==null)
    Console.WriteLine("y=null");
else
    Console.WriteLine(y);           // 8
```

Неявен тип `var`

- **статично определяне на типа – по време на компилация според израза от дясната страна на инициализиращия оператор;**
- **само за локални променливи;**
- **изисква явно инициализиране на променливите.**

`var` идентификатор = израз;

Динамичен тип `dynamic`

- **динамично определяне на типа – по време на изпълнение;**
- **за локални променливи, полета и аргументи;**
- **не изисква явно инициализиране на променливите.**

`dynamic` идентификатор;

```
using System;
class Program
{
    public static dynamic Add(dynamic x, dynamic y)
    {
        return x + y;
    }
    static void Main()
    {
        var v1 = 5;
        v1 += 6;
        Console.WriteLine(v1);           // 11
        var v2 = "123";
        v2 += 4;
        Console.WriteLine(v2);           // 1234
        dynamic sum1 = Add(5, 6);
        Console.WriteLine(sum1);         // 11
        dynamic sum2 = Add("123", "4");
        Console.WriteLine(sum2);         // 1234
    }
}
```

Проверка за препълване при аритметични операции и преобразувания `checked/unchecked`

`checked` блок
`checked` (израз)
`unchecked` блок
`unchecked` (израз)

Преобразуване на типовете

1. **Неявно преобразуване – към следващия по висш тип.**
2. **Явно (принудително) преобразуване**

(тип) израз
`checked` ((тип) израз)

При включена проверка `checked` се получава `OverflowException`, ако типът не може да побере резултантната стойност.

Опаковане (boxing) и разопаковане (unboxing)

1. **Опаковане – преобразуване на стойностен тип в референтен тип.**

```
int i = 42;           // стойностен тип
object bar = i;      // i е опакован за bar
```

2. **Разопаковане – преобразуване на референтен тип в стойностен тип – чрез принудително преобразуване на типа.**

```
int i = 42;           // стойностен тип
object bar = i;      // i е опакован за bar
int baz = (int)bar;  // обратно разопаковане в int
```

Изрази и оператори

Оператор

1. Символ за операция върху операнди.

2. Резултат

- нова стойност от операцията върху операндите;
- запазва се в паметта в променлива.

3. Видове – според броя на операндите:

- унарни;
- бинарни;
- тринарни.

Приоритет и асоциативност

1. Ред на изпълнение на операторите – според приоритета.

2. Изчисление на ляв или десен операнд на израз – според асоциативността.

Приоритет на операциите

Група на оператора	Оператори	Асоциативност
Първични	(x) x.y f(x) a[x] x++ x-- new typeof sizeof checked unchecked	дясна
Унарни	+ - ! ~ ++x --x (T)x	дясна
Мултипликативни	* / &	лява
Адитивни	+ -	лява
Преместване	<< >>	лява
Отношение	< > <= >= is as	лява
Равенство	== !=	лява
Логически AND	&	лява
Логически XOR	^	лява
Логически OR		лява
Условен AND	&&	лява
Условен OR		лява
Условен	?:	лява
Присвояване	= += -= *= /= %= >>= <<= &= ^= !=	дясна
Запетая	,	лява

Управляващи структури

Категории:

1. Оператори за разклонения
2. Оператори за цикли
3. Оператори за преход

Оператори за разклонения

Оператор if

```
if (израз)
    оператор1
[else
    оператор2]
израз – тип bool
```

Оператор if-else-if

```
if (израз1)
    оператор1
else if (израз2)
    оператор2
else
    оператор3
```

Оператор switch

```
switch (израз)
{
    case константен_израз1:
        оператор1
        оператор_за_преход
    ...
    case константен_изразN:
        операторN
        оператор_за_преход
    [default
        операторN+1
        оператор_за_преход]
}
```

израз – тип byte, short, int, long, char, string;
оператор_за_преход (напр. break) – за всеки оператор case.

Оператори за цикли

Оператор while

```
while (логически_израз)
    оператор
```

Оператор do-while

```
do
    оператор
while (логически_израз);
```

Оператор for

```
for (инициализация; логически_израз; актуализация)
    оператор
```

Оператор foreach

`foreach` (тип идентификатор in израз)
оператор

```
string s = "Programming in the .NET Environment";  
int count = 0;  
foreach (char c in s)  
    if (c>='A' && c<='Z')  
        count++;  
Console.WriteLine ("Броят на главните букви е " + count);
```

Оператори за преход

Оператор break

`break;`

Оператор continue

`continue;`

Оператор goto

`goto` идентификатор
идентификатор: оператор
`goto case` константен_израз
`goto default`

Оператор return

`return` [върнат_израз]